

МІНІСТЕРСТВО
АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

Укр
УКРАЇНА

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ
ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

рахови - 2013
Будини (03)

ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ТАВРІЙСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
АГРОТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
(ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ)

№ 2 (22)

Том 1

Мелітополь

2013

УДК 631.1(06)

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2013. - № 2 (22), том 1. – 330 с.

У матеріалах збірника наукових праць обґрунтовуються концептуальні напрями стратегічного розвитку аграрного сектору економіки України. Висвітлюються особливості формування господарського механізму аграрних підприємств в умовах глобалізації економіки. Містяться пропозиції щодо вирішення проблем розвитку економіки, менеджменту, маркетингу, бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств та сільськогосподарського дорадництва.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії (науковий редактор):

Кропивко М.Ф. – д.е.н., професор, академік УААН, член наглядової ради ТДАТУ

Заступники голови:

Лебеза Д.Г. – д.е.н., зав. каф. маркетингу

Яворська Т.І. – д.е.н., зав. каф. економіки підприємств

Синяєва Л.В. – д.е.н., зав. каф. обліку та аудиту

Відповідальні за випуск збірника:

Карман С.В. – к.е.н., доцент, декан факультету економіки та бізнесу

Кальченко С.В. - к.е.н., доцент, докторант

Косторной С.В. - к.е.н., доцент

Відповідальний секретар:

Агєєва І.В. - к.е.н., доцент, заступник декана факультету економіки та бізнесу

Члени редакційної колегії:

Плаксiєнко В.Я. – д.е.н., професор

Мармуть Л.О. – д.е.н., професор

Зінов'єв Ф.В. – д.е.н., професор

Воробйов Ю.М. – д.е.н., професор

Зінов'єв І.Ф. – д.е.н., професор

Карман С.В. – к.е.н., доцент, декан факультету економіки та бізнесу

Нестеренко С.А. – к.е.н., доцент, зав. каф. організації виробництва та агробізнесу

Вороняніська О.В. – к.е.н., доцент, зав. каф. аналізу та контролінгу

Яцух О.О. – к.е.н., доцент, зав. кафедри фінансів та кредиту

Лобанов М.І. – к.е.н., професор каф. маркетингу

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) затверджений Президією ВАК як наукове видання в якому можуть бути опубліковані основні результати дисертаційних робіт.

(Протокол засідання Президії ВАК № 1-05/1 від 10 лютого 2010 р.)

Друкується за рішенням Вченої ради Таврійського ДАТУ
(протокол № 10 від 30.04.2013).

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №14207-3178Р від 30.05.2008

© Таврійський державний агротехнологічний університет,
Міністерство аграрної політики та продовольства України

ЗМІСТ

<i>Zbigniew Brodziński, Piotr Bórawski</i> Regional factors affecting the development of rural areas and agriculture in the new budget perspective 2013-2020	6
<i>Kalinichenko O.</i> Economic and energy evaluation for foreign system of machines in sugar beets production	14
<i>Peretyat'ko I.V.</i> The evaluation of economic efficiency of producing and selling sunflower seeds at agricultural enterprises	19
<i>Samoilyk Iul.V.</i> Socio-economic infrastructure of agricultural market.....	25
<i>Voroshan A.D.</i> Corruption: from instincts to institutes	32
<i>Байдала В.В., Бутенко В.М.</i> Перспективи створення агрокластерів як моделі соціального партнерства	46
<i>Бакина Т.В.</i> Мотивационная модель воспроизводства человеческого капитала	54
<i>Батюк Б.Б., Батюк О.Я.</i> Стили лидерства в управлінських рішеннях.....	61
<i>Боровик П.М., Бечко В.П., Яценко Я.В.</i> Недоліки сучасного вітчизняного механізму справляння акцизного податку.....	72
<i>Виговська Н.Г.</i> Місцеві фінанси як об'єкт державного фінансового контролю.....	80
<i>Вовк М.В.</i> Інвестиційний потенціал сільського господарства України ...	86
<i>Грабова О.М.</i> Зарубіжний досвід страхування сільськогосподарських ризиків	94
<i>Живко З.Б.</i> Концептуальні основи управління кадровою безпекою підприємства	102
<i>Жидяк О.Р.</i> Теоретичні аспекти побудови податкової системи в аграрній сфері	110

15.	<i>Іващенко О.В., Гельман В.М.</i> Фінансово-економічна безпека держави	120
16.	<i>Юрїсова Н.О.</i> Вплив соціально-економічних факторів на здоров'я та здоровий спосіб життя.....	130
17.	<i>Кальченко С.В.</i> Історичний досвід освоєння таврійських земель.....	139
18.	<i>Кузьменко О.А.</i> Підвищення конкурентоспроможності виробництва гречки ..	146
19.	<i>Кукіна Н.В.</i> Оптимізація розміру господарювання сільськогосподарських товариств на засадах теоретико-ігрової моделі	154
20.	<i>Кюрчева Н.В.</i> Формування основних засад сталого розвитку у сільському господарстві.....	161
21.	<i>Левків Г.Я.</i> Закономірності розвитку аграрного сектору за регіонами України.....	170
22.	<i>Маленька І.М.</i> Кредитування як перспективний напрям державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників	179
23.	<i>Маркова С.В.</i> Вдосконалення оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства.....	192
24.	<i>Маршалок М.С., Радько В.І., Андросович І.І.</i> Економічні аспекти розвитку кооперації у молочному скотарстві.....	200
25.	<i>Настенко М.М., Півторак Ю.О.</i> Особливості обліку валютних операцій комерційних банків України.....	207
26.	<i>Почерніна Н.В.</i> Динаміка розвитку переробної промисловості АПК Запорізької області.....	214
27.	<i>Прус Ю.О.</i> Власність як основа земельної оренди.....	221
28.	<i>Романчук О.М.</i> Організаційно-управлінські інновації в системі аграрного менеджменту.....	234

29.	<i>Ставська Ю.В., Яремчук Н.В.</i> Підвищення конкурентоспроможності продукції агропромислового виробництва шляхом дотримання механізмів якості	244
30.	<i>Стеблянка О.Л.</i> Правове забезпечення державного фінансового контролю земельних відносин та його удосконалення.....	253
31.	<i>Судомир С.М.</i> Гармонізація розвитку сільських територій: синергетичний підхід.....	259
32.	<i>Трусова Н.В.</i> Функціонування підприємств аграрного сектору економіки: фінансові аспекти господарювання в умовах кризи.....	265
33.	<i>Хамзе Махмуд Аль-Равашдех</i> Особливості розвитку зернового господарства країн Арабського Сходу в контексті глобальної продовольчої кризи.....	276
34.	<i>Хацер М.В.</i> Характеристика основних груп суб'єктів корпоративних відносин	286
35.	<i>Хлопоніна-Гнатенко О.І.</i> Розвиток внутрішньогосподарської горизонтальної кооперації на основі сегментації виробництва.....	294
36.	<i>Хомин П. Я., Палюх М. С.</i> Звітність як інформаційна система забезпечення розвитку агровиробництва: проблема повноти й достовірності.....	301
37.	<i>Черкасов О.О.</i> Напрями державної підтримки молоковиробництва	310
38.	<i>Яворська Т.І.</i> Когнітивний підхід до формування прибутку малого бізнесу в сільському господарстві.....	317

Ставська Ю. В.,
кандидат економічних наук, старший викладач
кафедри організації агробізнесу та готельно - ресторанної справи
Вінницького національного аграрного університету
Яремчук Н. В.
асистент кафедри організації агробізнесу та
готельно - ресторанної справи
Вінницького національного аграрного університету

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ШЛЯХОМ ДОТРИМАННЯ МЕХАНІЗМІВ ЯКОСТІ

Анотація. Проаналізовано сучасний стан дотримання вимог безпечності продукції агропромислового виробництва, виявлено недоліки в управлінні якістю продукції та запропоновано підходи до їх вирішення.

Ключові слова: якість, управління механізми забезпечення, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. Створення в Україні соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя й добробуту населення пов'язане із розвитком агропромислового комплексу і, перш за все, з його провідною галуззю – сільським господарством. Тому саме в цій галузі необхідно посилити контроль за безпечністю продукції, як і загалом за сільськогосподарською продукцією, яка надходить на ринок. Сучасному споживачу, і не лише українському, притаманно вимагати від виробника продовольчої продукції, перш за все, її безпечності та екологічності. Іншими словами продукції, яка не будить шкідлива для здоров'я людини. У зв'язку із цим, товаровиробникам потрібно приділити належну увагу якості виготовляємої продукції. Для утримання позицій на ринку, завоювання нових споживачів та протистояння зростаючій конкуренції необхідно постійно удосконалювати й оновлювати асортимент продукції, при цьому гарантуючи її безпеку для здоров'я людини.

Останні дослідження і публікації. Останнім часом, цій проблемі присвячується неабияка увага відомих західних вчених – економістів, таких як Дрейк С., Галмен М., Робертс С., а також вітчизняних – Галушко В.П., Буряк Р. В., Гудзинський О.Д., Єрмаков О.Ю., Чорний Г.М. тощо.

Ціллю роботи є дослідження механізмів забезпечення якості продукції агропромислового виробництва як найважливіших важелів у забезпеченні її конкурентоспроможності.

Виклад основного матеріалу. Важливо, актуально та перспективно створювати і запроваджувати новітні системи управління якістю продукції агропромислового виробництва, як одного із ключових факторів зростання експортної конкурентоспроможності продукції АПК України на світовому ринку пояснюється, серед інших, наступними факторами:

- постійне зростання цін на сільськогосподарську продукцію внаслідок загострення світової продовольчої кризи;
- згідно статистичних даних, високоякісна продукція приносить приблизно на 40% більше прибутку, ніж продукція низької якості [3, с.65];
- зростання в світі попиту на органічну продукцію (ціна на неї вище на 20-50%);
- лише 20% виробленої в Україні аграрної продукції споживається в межах держави, а решту можна експортувати [3];
- наявність сертифікованої системи управління якістю стає обов'язковою умовою при укладанні угод між визнаними у світі компаніями і їх партнерами.

На поточному етапі розвитку української економіки, підприємства вітчизняного АПК, що займаються або прагнуть займатися експортом своєї продукції на світовий ринок зіштовхуються із цілим рядом проблем, які стосуються якості продукції, що ними виготовляється. До базових проблем можна віднести наступні:

- діюча на даний момент в Україні система управління якістю продукції АПК і стандартизації має багато розбіжностей з вимогами і стандартами світового ринку та потребує кардинального доопрацювання і приведення її до вимог ЄС та СОТ (Україні відведений період адаптації – п'ять років (2008 – 2013рр.)).

Законодавча база України щодо якості сільськогосподарської продукції передбачає гарантію її безпеки та якості. Обов'язкова сертифікація агропромислової продукції проводиться зовнішнім контролюючим органом із сертифікації, і спрямована вона на контроль вмісту шкідливих речовин. Біологічні й технологічні властивості продукції при цьому практично не виявляються.

- кількість зовнішніх лабораторій, що займаються аналізом якості продукції АПК є вкрай недостатньою, їх положення є майже монополістичним; внаслідок чого ціни на їх послуги для підприємств є значно завищеними, а також у багатьох випадках їх діяльність є здебільшого формальною і зводиться до видачі відповідних сертифікатів, що мають підтверджувати високу якість продукції, хоча це не зовсім відповідає реальності;
- держава суттєво відсторонилась від контролю за якістю продукції та переклала ці функції безпосередньо на підприємства, що її виробляють. У зв'язку із тим, що на даний момент не є обов'язковим відображати у звітності кількість стандартної і нестандартної продукції, то облік стандартної продукції ведуть далеко не всі виробники. Також практично відсутній аналіз вмісту сухих речовин, вуглеводів, білків, жирів, вітамінів та інших біологічних і технологічних важливих компонентів у продукції. Отже, існуюча система держнагляду не стимулює виробників до підвищення рівня якості продукції.
- хронічний дефіцит коштів у державному бюджеті та слабка зацікавленість у фінансуванні даного питання урядовцями;
- відсутність на більшості вітчизняних підприємств системи тотального контролю якості (Total Quality Control System), яка б давала змогу здійснювати моніторинг повного ланцюга проходження продукції від виробника до споживача;

- надзвичайно мала кількість вітчизняних спеціалістів, які мали б належну кваліфікацію та досвід у сфері управління якістю продукції, внаслідок чого підприємства для проектування таких систем змушені користуватися послугами іноземних фірм, що є, по – перше, досить затратною справою, по – друге, виникає значна залежність від іншої структури, що може загрожувати економічній безпеці підприємства;
- висока вартість створення та обслуговування системи управління якістю продукції;
- небажання вітчизняних кредитних інституцій фінансувати довготермінові проекти, які не приносять швидкі прибутки або встановлення нереально високих відсотків за кредитами для таких проектів.

На нашу думку усі вищевказані проблеми тісно пов'язані між собою і підходити до їх вирішення необхідно комплексно. Для цього на державному рівні повинні бути здійснені наступні кроки:

- 1) держава повинна здійснювати контроль якості продукції на всіх етапах виробничого процесу – від виробника сировини до реалізації кінцевої продукції безпосередньому споживачу;
- 2) національні стандарти та сертифікати якості повинні бути узгоджені та приведені у відповідність із світовими;
- 3) системи управління якістю на підприємствах повинні відповідати міжнародному рівню (вимогам Європейського фонду управління якістю і т.д.);
- 4) повинна бути збільшена кількість сертифікованих лабораторій, функціями яких було б визначення відповідності якості продукції міжнародним стандартам якості ISO – 9000, ISO – 20000.

Зі свого боку на підприємствах також повинні бути запроваджені певні механізми щодо покращення якості продукції, які умовно можна поділити на п'ять груп: організаційно-економічні, біологічні, санітарно-гігієнічні, техніко-технологічні та соціально - економічні (рис. 1).

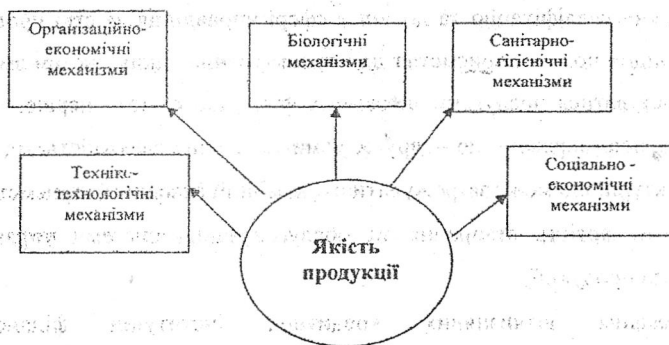

Рис. 1 – Механізми, що забезпечують якість продукції агропромислового виробництва

Джерело: дослідження авторів.

Розглянемо детально кожен із механізмів забезпечення якості продукції агропромислового виробництва. Так, до організаційно – економічних механізмів слід віднести:

- запровадження сучасних методів і форм організації виробництва та управління якістю продукції;
- удосконалення методів контролю й розвиток масового самоконтролю на всіх стадіях виготовлення продукції;
- встановлення системи зворотного зв'язку з безпосередніми споживачами кінцевої продукції;
- модернізація або зняття з виробництва неконкурентоспроможної продукції;
- розподіл, кооперація та оплата праці;
- моральне та матеріальне стимулювання праці;
- рівень комплексної автоматизації та механізації праці;
- рівень спеціалізації;
- якість маркетингової діяльності та реалізації продукції;
- планування виробництва та підвищення якості продукції;

ціноутворення.

До техніко – технологічних механізмів слід віднести:

- використання у діяльності агропромислових підприємств новітніх досягнень НТП;
- суворе дотримання технологічної дисципліни;
- забезпечення належної технічної оснащеності виробництва;
- постійне удосконалення технологічних умов виробництва (годівля, утримання, збереження, переробка, пакування та контроль за якістю готової продукції) (рис. 2);
- поліпшення стандартизації як головного інструменту фіксації та забезпечення заданого рівня якості продукції, адже саме стандарти та технічні умови відображають сучасні вимоги споживачів до продукції;
- збільшення випуску сертифікованої продукції;
- покращення окремих показників якості продукції, що випускається (надійність, економічність, транспортабельність і т.д.);
- дотримання якості засобів виробництва (корми, виробнича лабораторія, технічні засоби виробництва, сортувальна лінія, холодильне обладнання, транспортні засоби, склади, зерносховище).

До біологічних механізмів відноситься: індивідуальність, екстер'єр, інтер'єр, стан здоров'я тварин, жива вага, вік, термін придатності насіння тощо.

Санітарно – гігієнічні механізми включають у себе: санітарні властивості, мікроклімат та освітлення.

До соціально – економічних механізмів слід віднести:

- застосування узгодженої системи прогнозування і планування необхідного рівня якості продукції;
- мотивація усіх категорій працівників підприємства до покращення якості продукції;
- всебічна активація людського чинника та проведення кадрової політики, адаптованої до ринкових умов господарювання.

Іншими словами, соціально – економічний механізм забезпечення якості продукції передбачає, перш за все, забезпечення відповідного рівня якості працівників, а саме: продуктивність праці, кваліфікація та професійна майстерність, нормальний психологічний клімат у колективі, а також соціально – побутові умови.

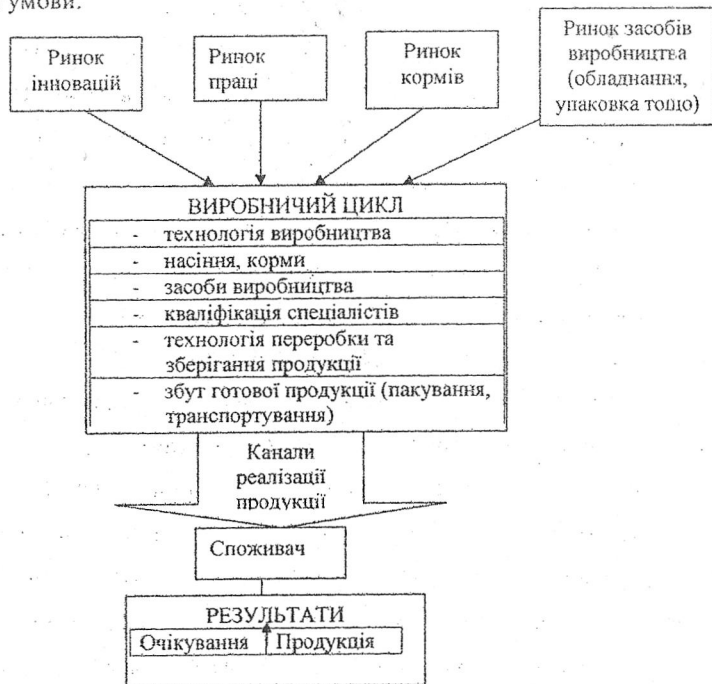

Рис. 2 – Техніко – технологічний напрям забезпечення якості продукції птахівництва

Джерело: дослідження авторів.

У забезпеченні якості продукції мають приймати участь не тільки власники підприємства, але й усі працівники. На цьому етапі управління важливу роль відіграє внутрішній маркетинг.

Внутрішній маркетинг – це орієнтована на персонал управлінська діяльність по забезпеченню ефективного виконання співробітниками

поставлених завдань для досягнення маркетингових цілей організації. Досвід засвідчує, що можна розробити досить привабливий бренд компанії, націлений на зовнішніх споживачів, однак кінцевий результат суттєво залежить від якості роботи персоналу по його реалізації. Внутрішній маркетинг націлений, перш за все, на виховання в співробітниках відданості своєму бренду, оскільки тільки при цій умові вони зможуть переконати в його привабливості і зовнішніх клієнтів.

Відданість бренду не виникає автоматично. Часто працівники, виконуючи свої обов'язки і отримуючи заробітну плату, не вважають продукцію своєї компанії кращою із існуючих і відповідно, не можуть переконати в цьому своїх клієнтів. Тому в першу чергу, організація повинна стати цікавою для своїх працівників, а вже потім вона стане цікавою і для своїх клієнтів. Цього можна досягти лише виготовляючи продукцію високої якості, а не використовуючи переконливі фрази бренду, які звісно можуть вплинути на свідомість споживача, але не на співробітника підприємства, який спостерігає за процесом виробництва. Використання засобів внутрішнього маркетингу націлено на підвищення ступеня свідомої підтримки ідей, цінностей та пропозицій компанії зі сторони співробітників.

Висновки.

Для визначення результативності системи управління якістю в агропромисловому виробництві, виявлення сфер її поліпшення першочерговим завданням є огляд і аналіз механізмів, що забезпечують якість продукції. Крім цього, на державному рівні мають бути здійсненні відповідні кроки по гарантуванню безпеки й конкурентоспроможності продукції, шляхом узгодження національних вимог до якості зі світовими, впровадженні контролю на всіх етапах виробничого процесу, збільшення кількості лабораторій по визначенню рівня відповідності якості виготовленої продукції до встановлених вимог.

Список літератури:

1. Буряк Р. І. Фактори впливу на якість продукції птахівництва в системі менеджменту та маркетингу / Р. І. Буряк, Н. П. Пономаренко, В. В. Мельник // Сучасне птахівництво. – 2010. – № 11–12 – С. 18–20.
2. Гличев А. В. Основы управления качеством продукции / Гличев А. В. – 2-е изд. – М. : Стандарты и качество, 2001. – 425 с.
3. Марцин В. С. Механізм забезпечення конкурентоспроможності товару та показники її оцінки / В. С. Марцин // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 1. – С. 35–44.
4. Михеенко Е. С. Продовольственная безопасность – как составляющая экономической безопасности Украины / Е. С. Михеенко // Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, сталі економічне зростання : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Донецьк : ДонНУ, 2005. – С. 316–318.
5. Шаповал М. І. Менеджмент якості : підруч. / Шаповал М. І. – 3-те вид., випр. і допов. – К. : Знання : КОО, 2007. – 471 с.
6. Школьній О.О. Управління конкурентоспроможністю АПК в умовах глобалізації / О.О Школьній // – 36. Наук. пр. Луганського державного аграрного університету. Серія «Економічні науки». - 2006. – №61. - С.498 – 502.

Аннотация. Проанализировано современное состояние соблюдения требований безопасности продукции агропромышленного производства, обнаружены недостатки в управлении качеством продукции и предложены подходы к их решению.

Ключевые слова: качество, управление, механизмы обеспечения, конкурентоспособность.

Annotation**Statement of the problem.**

Creation in Ukraine socially oriented market economy and continued growth of living standards and welfare associated with the development of agriculture and, above all, with its leading industry - agriculture. Therefore, in this industry must strengthen control over product safety, as well as generally for agricultural products coming to market. Today's consumers and not only Ukrainian, inherently require the manufacturers of food products, primarily its safety and environmental performance. In other words, products that are not harmful awakens to human health. Because of this, producers need to pay due attention to the quality prepare products. In order to maintain market position and gain new customers and increasing competition confrontation to constantly improve and update the product range, thus ensuring its safety for human health.

The research of results:

The quality management system has differences with international systems.

- The number of external laboratories involved in the analysis of the quality of agricultural products is very poor, as a result, the prices of their services for businesses are much too high, and in many cases their activities are mostly formal.

State pulled away substantially from control over product quality and translated these functions directly on the companies that produce it.

Chronic deficit in the state budget and weak interest in funding the issue officials.

Lack on most domestic enterprises of total quality management, which would give an opportunity to monitor the passage of the complete chain of products from producer to consumer.

Conclusions.

To determine the effectiveness of the quality management system in agricultural production, identify areas for improvement priority is to review and analyze mechanisms to ensure product quality. In addition, at the state level should take steps to ensure the safety and competitiveness through coordination of national quality requirements with the world, introducing controls at all stages of the production process, increasing the number of laboratories to determine the level of conformity of quality of manufactured products to specified requirements.

Key words: quality, management, mechanisms of providing, competitiveness.

УДК 336.078.3

Стебляк О.Л.,
заступник начальника управління Держземагентства
у Житомирському районі Житомирської області,
здобувач кафедри фінансів
Житомирського державного технологічного університету

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Анотація. В статті здійснено оцінку нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю у сфері земельних відносин. Автором зроблено висновки про суперечливість окремих законодавчих актів, що регулюють земельні відносини, та запропоновано напрями їх удосконалення.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, земельні відносини, правове забезпечення

Постановка проблеми. Починаючи з моменту проголошення незалежності України, відбувається формування нормативно – правового забезпечення у сфері земельних відносин. Цей процес триває 21 рік, але земельна реформа не дістала логічного завершення. Навколо даного питання постійно виникають наукові дискусії, а саме: щодо шляхів завершення

ДОВІДКА

Видана т. Виксарагу кафедри фінансів агробізнесу № 1798
факультету економіки та бізнесу ТДАТУ Іванові Мейі Володимирівичі

в тому, що він(а) приймав(ла) участь у міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми та стратегічні напрями розвитку національної економіки», яка проходила на базі Таврійського державного агротехнологічного університету м. Мелітополь 30-31 травня 2013 року.

Декан факультету

економіки та бізнесу ТДАТУ

С.В. Карман С.В. Карман